

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»**

Кафедра педагогіки і психології

Дистанційне психологічне консультування
(назва навчальної дисципліни)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

підготовки бакалаврів
(назва рівня вищої освіти)
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності 053 Психологія
(код і найменування спеціальності)

Дніпро 2022

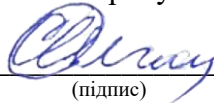
Робоча програма навчальної дисципліни Дистанційне психологічне консультування спеціальності 053 Психологія освітньо-професійної програми бакалаврів для здобувачів вищої освіти III курсу.

Розробник: Сапожников С. В., професор кафедри педагогіки і психології, доктор педагогічних наук.

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол від «29» серпня 2022 року № 01

Зав. кафедри

(підпис)

д. пед. н., професор Сапожников С. В.
(прізвище та ініціали)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми «30» серпня 2022 року

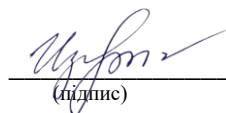
Гарант освітньої програми

(підпис)

к. псих. н. М. М. Ярошко
(прізвище та ініціали)

Робоча програма перевірена навчально-методичним відділом «31» серпня 2022 року

Завідувач навчально-методичного відділу

(підпис)

І. В. Зеркаль
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання	
	Денна	Заочна
Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	вибіркова
Мова викладання	Українська	Українська
Передумови вивчення навчальної дисципліни (які дисципліни мають передувати вивченню)	ОДЗ 1. 02 Організація та методика психотерапевтичної, психокорекційної та психореабілітаційної роботи ВДЗ 3. 04 Інформаційно-комунікаційні технології в професійній діяльності	
Курс	III	III
Семестр	6	6
Загальний обсяг годин / кредитів	120	120
Кількість змістовних модулів	2	2
Годин на аудиторне вивчення	54	12
Годин на самостійне вивчення	66	108
Форма підсумкового контролю	Екзамен	Екзмен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Дистанційне психологічне консультування» є: ознайомити студентів-психологів з сучасним станом дистанційного психологічного консультування, його основними напрямками і підходами, теоретичними засадами основ дистанційного консультування, передати і закріпити у них практичні вміння і навички діагностичної, корекційної та консультативної роботи, навчити студента структурувати консультативний процес і сеанс, допомогти йому оволодіти технологією дистанційного консультування, організувати індивідуальне, групове консультування і консультування в системі телефону довіри, а також засвоєння певних способів діяльності, необхідних для вирішення практичних завдань дистанційного психологічного консультування, розвиток особистісних і професійних якостей психолога-консультанта, формування у студентів уявлення про форми дистанційного консультування, основи практики дистанційного консуль-

тування, вироблення навичок застосування методів і технік дистанційного консультування.

У процесі засвоєння курсу передбачено вирішення таких **завдань**:

- формувати систему знань в області дистанційного психологічного консультування, базовий понятійний апарат, необхідний для сприйняття і осмислення подальших розділів в блоці психологічних дисциплін;
- розвивати навички і вміння, що лежать в основі професійного дистанційного психологічного консультування;
- включати студентів в діяльність по використанню отриманих умінь в практичній роботі психолога;
- мотивувати студентів до використання гуманістично орієнтованих консультативних технологій в професійній діяльності.
- створити у студентів цілісне уявлення про процес психологічного консультування, його зміст, напрямки і форми;
- сприяти формуванню у студентів навичок психологічного консультування;
- створити умови для вироблення кожним студентом свого професійного стилю консультування, усвідомлення своїх професійних можливостей, визначення шляхів професійного росту.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «Дистанційне психологічне консультування» відповідно до стандарту спеціальності 053 Психологія для II магістерського рівня забезпечує набуття здобувачами освіти ряду **компетентностей**.

Компетентності, що формуються:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в результаті оволодіння дисципліною студенти повинні **знати:**

- теоретичні принципи дистанційного консультування у відповідності з темами курсу та грамотно оперувати основними поняттями дистанційного консультування;
- особливості організації консультативного процесу;

вміти:

- творчо оперувати засвоєними знаннями;
- виробити власний стиль консультування;

володіти:

- навичками застосування специфічних та неспецифічних методів і технік дистанційного консультування по телефону та через Інтернет;
- базовими компетенціями психолога-психотерапевта.

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теорія і методологія дистанційного консультування

Тема 1. Предмет дистанційного психологічного консультування. Основні принципи консультування.

Предмет дистанційного психологічного консультування, основні поняття. Психологічне консультування та психотерапія, їх схожість та розбіжність. Історія виникнення дистанційного консультування і психотерапії. Різновиди дистанційного консультування: телефонне консультування, різновиди психологічних послуг у мережі Інтернет. Міфи та реальність психологічного консультування в мережі Інтернет. Переваги та недоліки дистанційного консультування.

Тема 2. Стадії та прийоми дистанційного консультування.

Стадії психологічного консультування. Найбільш поширені проблеми клієнтів. Діагностика станів клієнта. Орієнтація клієнта, особистий «міф» клієнта. Прийоми та методи дистанційного психологічного консультування. Нерелексивні та релексивні прийоми консультативної роботи. Помилки консультанта. Завершення консультування.

Тема 3. Дистанційна робота з типовими психологічними проблемами.

Типові звернення на телефон довіри та інтернет-служби. Проблемні дзвінки, зависаючі та патологічні абоненти.

Тема 4. Робота з кризовими зверненнями клієнтів.

Особливості, притаманні кризам. Допомога в кризах. Суїцид та робота з суїцидальними клієнтами.

Тема 5. Етичні принципи та стандарти надання консультативних послуг.

Етичні принципи та стандарти надання консультативних послуг. Навчання та супервізія в консультуванні. Циклічна модель навчання через досвід. Супервізія. Синдром вигорання та його профілактика.

Змістовий модуль 2. Практика дистанційного консультування

Тема 6. Практика телефонного консультування.

Особливості телефонного контакту. Формування психологічного контакту та довіри по телефону.

Тема 7. Консультування за допомогою Skype та чатів.

Консультування в режимі реального часу через веб-телефонію або через відео конференцію.

Обладнання для веб-консультування. Схожість та розбіжність з консультуванням «обличчя до обличчя». Відбудування бесіди в чат-консультуванні. Само презентація клієнта та консультанта. Вимоги до зворотнього зв'язку у дистанційному консультуванні. Емпатичне слухання через текст. Прийоми консультування в чат-режимі.

Тема 8. Консультування через електронну пошту.

Діагностика стану клієнта на дистанції (через текст). Орієнтація клієнта та особистий «міф» клієнта. Прийоми і методи психологічного консультування у мережі. Контакткування в асинхронному режимі. Нерефлексивні та рефлексивні прийоми консультативної роботи в асинхронному консультуванні.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах												Форма контролю
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	се м.	пз	ла б	с. р		л	се м.	пз	лаб.	с. р	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>	
Змістовий модуль 1. Теорія і методологія дистанційного консультування													
Тема 1. Предмет дистанційного психологічного консультування. Основні принципи консультування.	12	4		2		6	14	2				12	У
Тема 2. Стадії та прийоми дистанційного консультування.	16	2	2	2		10	16		2			14	К, ПК
Тема 3. Дистанційна робота з типовими психологічними проблемами.	18	4	2	2		10	18	2				16	
Тема 4. Робота з кризовими зверненнями клієнтів.	16	2	2	2		10	16			2		14	У
Тема 5. Етичні принципи та стандарти надання консультативних послуг.	12	2	2	2		6	10		2			8	ПК, КР
Разом за змістовим модулем 1	74	14	8	10		42	74	4	4	2		64	
Змістовий модуль 2. Практика дистанційного консультування													
Тема 6. Практика телефонного консультування.	14	2		4		8	16					16	К
Тема 7. Консультування за допомогою Skype та чатів.	16	2	2	4		8	18	2				16	У, КР
Тема 8. Консультування через електронну пошту.	16	2	2	4		8	12					12	ПК
Разом за змістовим модулем 2	46	6	4	12		24	46	2				44	
Усього годин	120	20	12	22		66	120	6	4	2		108	

Форми контролю: усне опитування – У
 контрольні роботи – КР
 перевірка конспектів – ПК
 тестування – Т
 колоквиум – К

інші - _____

6. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Предмет дистанційного психологічного консультування. Основні принципи консультування	4	2
2	Стадії та прийоми дистанційного консультування.	2	
3	Дистанційна робота з типовими психологічними проблемами.	4	2
4	Робота з кризовими зверненнями клієнтів.	2	
5	Етичні принципи та стандарти надання консультативних послуг.	2	
6	Практика телефонного консультування.	2	
7	Консультування за допомогою Skype та чатів.	2	2
8	Консультування через електронну пошту.	2	
	Усього годин:	20	6

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
1	Предмет дистанційного психологічного консультування. Основні принципи консультування	2		4/-
2	Стадії та прийоми дистанційного консультування.	2		4/-
3	Дистанційна робота з типовими психологічними проблемами.	2		4/-
4	Робота з кризовими зверненнями клієнтів.	2	2	4/8
5	Етичні принципи та стандарти надання консультативних послуг.	2		4/-
6	Практика телефонного консультування.	4		8/
7	Консультування за допомогою Skype та чатів.	4		8/
8	Консультування через електронну пошту.	4		8/-
	Усього годин:	22	2	44/8

8. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. кіл-ть балів
		Денна форма	Заочна форма	

		навчання	навчання	
1	Предмет дистанційного психологічного консультування. Основні принципи консультування			
2	Стадії та прийоми дистанційного консультування.	2	2	4/4
3	Дистанційна робота з типовими психологічними проблемами.	2		4/-
4	Робота з кризовими зверненнями клієнтів.	2		4/-
5	Етичні принципи та стандарти надання консультативних послуг.	2	2	4/4
6	Практика телефонного консультування.			
7	Консультування за допомогою Skype та чатів.	2		4/-
8	Консультування через електронну пошту.	2		4/-
	Усього годин:	12	4	24/8

9. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах		Максим. к-ть балів
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
1	Предмет дистанційного психологічного консультування. Основні принципи консультування	6	12	6/12
2	Стадії та прийоми дистанційного консультування.	10	14	10/14
3	Дистанційна робота з типовими психологічними проблемами.	10	16	10/16
4	Робота з кризовими зверненнями клієнтів.	10	14	10/14
5	Етичні принципи та стандарти надання консультативних послуг.	6	8	6/8
6	Практика телефонного консультування.	8	16	8/16
7	Консультування за допомогою Skype та чатів.	8	16	8/16
8	Консультування через електронну пошту.	8	12	8/12
	Усього годин:	66	108	66/108

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

1. Основні методи та техніки дистанційного консультування.
2. Специфіка дистанційного консультування по телефону.
3. Кризові інтервенції за телефоном та через Інтернет.
4. Групові методи роботи через Інтернет.
5. Специфіка переносу та контр переносу при роботі з клієнтом в мережі Інтернет.

6. Можливості психотерапії за телефоном та через мережу Інтернет.
7. Роль психологічного контакту у дистанційному консультуванні.
8. Діагностичні можливості психолога у дистанційному консультуванні.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Проблемні лекції.
2. Практичні-дискусії.
3. Розв'язування задач на основі психоконсультативних випадків.
4. Презентації.
5. Робота у міні-групах.
6. Кейс-стаді.
7. Домашні завдання, які полягають у вивченні теоретичних уявлень і окремих підходів до процесу дистанційного консультування. і в опрацюванні прийомів і навичок дистанційного консультування при проведенні напівструктурованої бесіди.

Методи навчання відповідно до програмних результатів:

ПРН 1 – лекція (інформаційна, проблемна, з елементами бесіди, з розбором конкретних ситуацій); моделювання психологічного експерименту, виконання психодіагностичних завдань, зокрема, психологічних тестів; виконання психологічних завдань, вправи, групові дискусії, дидактичні та ділові ігри, що імітують досліджувані процеси; тренінг; презентація;

ПРН 5 – лекція; моделювання психологічного експерименту, виконання психодіагностичних завдань, зокрема, психологічних тестів; виконання психологічних завдань, вправи, групові дискусії, дидактичні та ділові ігри, що імітують досліджувані процеси; спостереження, демонстрація, презентація;

ПРН 9 – лекція (інформаційна, проблемна, з елементами бесіди, з розбором конкретних ситуацій), бесіда, обговорення, навчальна дискусія, інструктаж; вправа, метод проектів, моделювання психологічного експерименту, виконання психодіагностичних завдань, зокрема, психологічних тестів; виконання психологічних завдань, вправи, групові дискусії, дидактичні та ділові ігри, що імітують досліджувані процеси спостереження, демонстрація, презентація.

ПРН 11 - виконання психологічних завдань, вправи, групові дискусії, дидактичні та ділові ігри, що імітують досліджувані процеси; тренінг; презентація.

ція;

ПРН 13 і 16 – лекція; моделювання психологічного експерименту, виконання психодіагностичних завдань, зокрема, психологічних тестів; виконання психологічних завдань, вправи, групові дискусії, дидактичні та ділові ігри, що імітують досліджувані процеси; спостереження, демонстрація, презентація;

12. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань студентів відбувається на практичних, семінарських заняттях, заліку; також оцінюється самостійна робота, що виконується студентами протягом семестру.

Основними методами контролю є: усне опитування, розв'язання дидактичних задач, контрольні роботи, залікові питання.

13. КРИТЕРІЇ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль																			Екзамен	Сума			
Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2								Інд. завд.	Разом				
T1	П1	T2	C2	T3	C3	П3	T4	П4	T5	П5	T6	П6	C6	T7	П7	C7	T8	П8					
2	2	3	3	3	3	3	4	3	4	3	2	2	2	2	2	2	2	2	3	10	60	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ І ВМІНЬ:

За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS
Відмінно	90 – 100	A

ставиться, якщо студент:

- ґрунтовно і повно відтворює вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з точки зору норм літературної мови.
- вмiє застосовувати його для вирішення конкретних професійних завдань

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Добре	83 – 89	B
	75 - 82	C

ставиться, якщо студент дає відповідь, що задовольняє тим же вимогам, що й оцінка “5”, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Задовільно	68 – 74	D
	60 - 67	E

ставиться, якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень даної теми, але:

- відтворює матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні правил;
- не вмiє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів;
- відтворює матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні.

За національною шкалою	За 100 бальною шкалою	За шкалою ECTS
Незадовільно з можливістю повторного складання	35 – 59	FX
Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням	0 – 34	F

ставиться, якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу відповідно розділу, допускає у формулюванні правил помилки, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал.

14.МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспекти лекцій.
2. Статті
3. Презентації.
4. Відеоматеріали.

15.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алексєєва Ю. А. Психологічне консультування особистості підліткового віку. Консультативна психологія : підручник / І. С. Булах, В. У. Кузьменко та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан –ЛТД», 2014. С. 273-290.
2. Афанасьєва Н. Є. Підходи до визначення психологічного консультування у сучасній психології Проблеми екстремальної та кризової психології. 2014. Вип.16. - С.3-10.
3. Білоусова Н. М. Консультування батьків та вчителів з питання оптимізації розвитку почуття власної гідності у дітей молодшого шкільного віку. Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – Вип. 10: зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. С. 13-20.
4. Бушай І. М. Типові помилки психолога – консультанта у професійній діяльності. Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент: зб. наук. праць. – Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2012. Вип. 9. С. 113-119.
5. Васьківська С. В. П'ять вимірів психологічного консультування : навч. посібник. Київ : Ніка-Центр, 2019.
6. Главацька О. Л. Основи психологічного консультування особистості: навч. посіб. Київ : Каравела, 2018.
7. Консультативна психологія: підручник / Булах І. С. та ін. Вінниця : Нілан, 2014. 484 с.
8. Кузьменко В. У., Галіузова А. І. Психолого-педагогічне консультування батьків з питань родинного спілкування з дошкільника. Міжнародний науковий форум : соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент: Збірник наукових праць / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. Вип. 10. С. 88-93
9. Ланко О. А. Психологічна майстерність консультування: теорія, практика, поступ: монографія. Київ : Богданова А. М., 2019.
10. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування: навчальний посібник. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. 304 с.

11. Мельничук О. Б. Основи психоконсультування та психокорекції: навчальний посібник для студентів подвійних спеціальностей із спеціальністю «Практична психологія» та спеціалізацією «Соціально-психологічна реабілітація». Київ: Каравела, 2015. 390 с.
12. Приходько Ю. О. Практична психологія: введення у професію: навч. посібник. Київ : Каравела, 2017. 248 с.
13. Психологічне консультування: навч. посіб. / Анєнкова І. П. та ін. Київ : Каравела, 2018.
14. Психологічне консультування: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук. Чернівці: Рута, 2014. 272 с.
15. Психоконсультативні стратегії діяльності практичного психолога системи освіти: навч.-метод. посібник. / Панок В. Г. та інші. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 272 с.
16. Психологічні основи професійного консультування : навчальний посібник / Євдокимова Н. О. та інші. Миколаїв : Гліон, 2015. 384 с.
17. Рябко Ю. В. Техніки і моделі психологічного консультування: навчальний посібник. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2013. 120 с.
18. Саюк В. І. Педагогічне консультування як професійна діяльність: методичні рекомендації Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 24 с.
19. Соціально-педагогічне консультування: навчальний посібник / Харченко С. Я. та ін. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. 403 с.
20. Чаплак Я. В., Чернописький О. М. Основи психологічного консультування: навчально-методичний посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2011. 248 с.
21. Щербань О. П. Практика психологічного консультування. Київ : «Право», 2014.

Допоміжна

1. Антонова-Турченко О. Г. Від конфлікту до взаєморозуміння. Київ: Інст. психології, 2020. 36 с.
2. Словник-довідник психолога-консультанта / Гаркавенко Н. В., Чаплак Я. В., Шандрук С. К., Солійчук І. І. Чернівці, 2010. 200 с.
- 3.

16. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

Інтернет ресурси:

1. <http://lib.pu.if.ua>. - Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.

3. <http://hplib.npu.edu.ua/> - Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
4. <http://upsihologa.com.ua/> - портал професійних психологів України «У психолога».